

Plača vsak četrtik in
vsa s pošilno vred ali
v Mariboru s pošilanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pa let 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
15 din. Naročila se pošlje
na upravnishvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Mari-
boru, Koroska cesta št. 3.
List se doposilja do od-
poredi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Pošilnina v državi SHS pavšalirana.

Uredništvo: Koroska cesta
št. 3, Rokopis se ne vra-
ča. Upravnishvo spreje-
ma naročnino, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tov po dogovoru. Za vsa
kratne oglase primerna
popusti. Nezaprite reklama-
cije so pošilne proste.
Čekovni račun pošilnega
urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon Interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

12. štey.

Maribor, dne 23. marca 1922.

56. letnik.

Ljudstvo, sodi samo!

Laž in hinavstvo sta dve grdi lastnosti. Kdor z njima razpolaga, ne more zahtevati, da uživa čast med drugimi ljudmi. Ako sta resnica in pravica tisti temelj, na katerem mora biti zgrajena — vsaka družba, ki hoče biti trdnega obstanka — ter blagonesnega dela za človeštvo, morata laž in hinavstvo, ki nasprotujeta resnici in pravici, zadeti na najstrožjo obsodbo v človeški družbi.

S tega stališča le treba presojati ono politično družbo v slovenskem ljudstvu, katera se je med njim vgnezdila pod bleščicami in vabljivim naslovom samostojnih kmetov. Slovenski kmetje bi bili takoj morali sumiti nad istinitostjo in poštenostjo te politične firme, ki se je izdajala za kmetijsko. Liberalni mesarji, gostilničarji, prekupeci in nekateri strokovni učitelji vendar niso kmetje. Toda naši poštteni in lahkoverni ljudje so se dali preslepiti od lepih besed o slovenski samostojnosti in od sladkih obljub o blaženosti samostojno-kmetijskega raja in so šli za samostojnimi glavači, ki so imeli polna usta obljub za ljudstvo ter psok in laži zoper krščansko ljudsko stranko in Kmetsko zvezo.

Komaj pa so pretekle prve kvatre, so že razumnješi začeli spoznavati, da so vse besede, ki so jih govorili samostojneži, naj so to obljube ali pa hujskarilje, sama laž in hinavstvo.

Puceljevo ministriovanje, Urekovo podpredsedništvo, Vošnjakovo poslanikovanje v Pragi, te in druge stvari so ljudem odprle oči in jim dokazale, da se samostojneži pravdajo ne za slovenske in kmetijske pravice, marveč za sebe, za svojo korist in za dobrostanje svojega žepa.

Samostojnost samostojnežev je v tem, da so Slovenijo in njeno samostojnost prodali centralizmu. Glasovali so za vidovdansko ustavo, ki je napravila slovesen konec avtonomiji Slovenije. Lagali so v Beogradu, da so vsi slovenski kmetje s to ustavo zadovoljni. Hinavsko so zavijali oči tam pred Sibi, češ, mi smo za narodno edinstvo, ljudska stranka pa je separatistična — za razcep od države. V resnici pa tem sebičnemu ni nič ne za Slovence ne za Srbe in ne za narodno edinstvo — marveč le za lasten dobiček.

Na tolu politične laži in hinavstva gredo naprej in navzdol. Pa če bi hodili sami, bi se to ne bi bila nobena nesreča. Ako padejo v brezdnjo, se jim dogodi to, kar so zaslužili. Nesreča pa je ta, da naš narod trpi z njim in drvi v politično propast.

In ta to propast delajo samostojni dan na dan. V seji zakonodavnega odbora dne 14. marca je g. sladkobesedni Drogenig na vso moč hvalil vladin zakonski načrt o samoupravi, ki je pravzaprav le grob za slovensko samostojnost in samoupravo. Imenoval ga je krasni načrt; ko bo ta zakon stopil v veljavo, bo v naši državi ponehalo mnogo nezadovoljnosti. Iz nemškutarske familije izvirajoči g. Drogenig je svečano, od navdušenja v obraz zalit z rdečico, zatrjeval: „Slovenski del našega jugoslovanskega naroda noče plemenske avtonomije — noče je pod nobenimi pogoji.“

Ne vemo, ali je Drogenig sploh razumel, kaj je povedal s temi besedami. Morda je samo ponovil med srbskimi in hrvatskimi centralisti običajno frazo — besedo o tem: Mi nočemo plemenske avtono-

mije. V resnici pa je povedal to: „Slovenci nočejo nedejane in avtonomne Slovenije, nočejo je pod nobenimi pogoji.“ In Srbi so ga dobro, predobro razumeli in v obraz so se smejali tistim slovenskim poslanem, ki se neumorno in neustrašno potegujejo za samoupravo in avtonomijo nedejane Slovenije. Drogenig se je tudi izjavil zoper avtonomijo na šolskem polju, torej zoper to, da bi slovenski kmet imel kakšno besedo pri tem, kakšna bo vzgoja njegovih otrok v šoli, kakšni učitelji bodo njegovo delo podučevali itd. Samostojni Drogenig je tako-le modroval: „Oblasti (pokrajine) ne bodo nosile stroškov za šole. Vse stroške za osnovne in druge šole je prevzela država. Kdor mora nositi bremena, mora nositi tudi vso odgovornost. Če nismo sprejeli bremen za šolstvo na svoja pleča, mislim, da tudi ne moremo zahtevati, da nad njimi komu diramo. Tako je torej govoril zastopnik slovenskih kmetov v Beogradu. Slovenski kmetje doma pa se boje crjili za glavo, ko boje brali te besede. Za Bora svetega, ali je Drogenig prišel ob pamet? Kdaj ne bi imel kmet nobene pravice nad šolo? Ta krat, če ne bi plačeval nobenih davkov, saj vendar država plačuje in vzdržuje šolstvo iz davkov, ki jih pobir od državljanov. Slovenci pa plačujemo davke, plačujemo ogromne svoje. Iz teh davkov se plačujejo naše šole in učitelji na njih. In Drogenig se upa v Beogradu v parlamentu javno izreči kot ljudski zastopnik te besede: „Če nismo sprejeli bremen za šolstvo na svoja pleča, mislim, da tudi ne moremo zahtevati, da nad njimi komu diramo.“

Slovenski kmetje, ko pride Drogenig med vas, pa ga vprašajte, kako je v Beogradu govoril o šoli in o vaših pravicah nad šolo!

Zopet višji davki!

Povišanje vseh davkov za 100 odstot.

„Slovenski Gospodar“ je že opetovano pisal, da je sedanja vlada grobokop gospodarskega blagostanja našega ljudstva. Davčna bremena so tako grozna, da jih kmet, obrtnik in delavec ne zmoro več. Vsled neznosnih davkov se začne spet doba — zadolževanja, doba propadanja. In nobena svarilna beseda ne izda nič! Sedanje vladne stranke nas hočejo upropasti!

V pododboru finančnega odbora narodne skupščine v Beogradu so vladne stranke dne 15. marca sklenile, da se davki in sicer vse vrste davkov zopet povišajo za 100%! Demokrati (liberalci) in muslimani so bili celo tako drzni, da so trdili, da kmet plačuje še premalo davkov. Musliman (Turek) je zatrjeval, da kmet — lahko plača vse davke, če prodaja dve kokoši! Tako naša imajo vladinove!

Poslanec Jugoslovanskega kluba Pušenjak je v pododboru energično protestiral proti vsakemu povišanju davkov. Izjavil je, da naše ljudstvo ne more prenesti prav nobenega zvišanja davčnih bremen. A pri liberalcih, srbijskih in muslimanih je vsaka pametna beseda bob v steno. V pododboru je naš poslanec Pušenjak bil edini, ki je glasoval proti povišanju. Poslanec drugih strank so glasovali za povišanje.

G. Pušenjaku se je posrečilo edino to, da so vladinove pustili pasti nameravani davek na pre-

moženje (premoženjska oddaja).

In kam pojdejo milijoni in milijoni davčnega denarja? Okoli 7000 milijonov za armado, za kano-ne, za orožje! Na stotine milijonov za prešerne avtomobile ministrov in visokih uradnikov ter generalov. Milijone za podkupovanje! In milijone ter milijone za špijone, fašiste, ovađuhe, za nam nasprotne časopise, za Wranglovce in za tiste, ki delajo politiko za vladne stranke! Milijone za teatre in enake za sedaj nepotrebne zavode.

Ubogo ljudstvo strada, hodi polnago okoli, pa vlada ... te reveže nima podpore. Davkoplačevalce neznesno privijačo, a demokrati, radikali, muslimani in samostojneži se mastijo z milijoni, ki jih znoši ljudstvo skupaj!

Poslanec Slov. ljudske stranke, oziroma Slov. kmetijske zveze, svarijo, protestirajo, dokazujejo, a srbijsanska, turška ter liberalno-samostojna večina se za lečo ljudstva ne zmeni. Tem ljudem je le za to, da sami sedijo pri polni skledi in se dobro mastijo.

Mi oravčasno obveščamo o novem povišanju davkov naše ljudstvo, da bo isto vendar enkrat izprevidelo, da so liberalci in samostojni res grobokopi našega gospodarskega blagostanja!

Iz delokroga g. poslanca Roškarja.

(Dopis od Sv. Jakoba v Slov. gor.)

Na Jožefovo je imel g. poslanec Roškar tu pri nas političen shod. Ceravno so ljudje šele zadnje dni in na dan shoda izvedeli za shod, so bile vse sobe in hodniki Pektarjeve gostilne natlačene polni. Dve uri je govoril g. poslanec in celi dve uri so poslušalci vtrajali brez vsake izjeme. Občudovanja vredna so bila izvajanja g. poslanca o gospodarstvu v državi, o bremenih, ki jih nalaga sedanja vlada posebno Sloveniji in prav posebno še štajerskim Slovincem, s hvaležnostjo so zborovalci slišali o trudu g. poslanca za naše ljudstvo, o njegovih interpelacijah, ki se tičejo prav posebno naših krajev. Strašno uničujoča je bila sodbja in poročilo o delovanju samostojnih posancev. Polovico poslušalcev je bilo, ki so ob času volitev volili Samostojno, nikdo se ni upal in ni hotel ugovarjati, ampak poleg drugih točk v resoluciji so enoglasno vsi tudi glasovali za odločno nezaupništvo in grajo poslanec Samostojne. Ker niso niti ene obljube držali in ravnačo v Beogradu ravno nasprotno svojemu volilnemu programu in svojim obljubam ob času volitev G. poslanec Roškar pa sme biti s tem svojim shodom zadovoljen in prepričan, da je župnija Sv. Jakoba v Slov. gor. zopet vsa za njega, starega, kmetkega in delavskega prijatelja, na katerega smo in bomo znupali Resolucij, ki so bile enoglasno in z največjim navdušenjem sprejete, imajo sledečo vsebino:

1. Zaupnica in zahvala g. poslancu Roškarju in vsem njegovim strankinim in klubovim tovarišem.

2. Protest proti neenakim davkom, proti vsakemu povišanju davkov, proti osebni dohodnini ter trošarini.

Zaklad na otoku.

(Dalje.)

Cisto izpremenjen je bil, lica so mu upadla in glas se mu je tresel. Nisem še videl človeka tako bridko resnobnega.

„Kaj John, ali se bojite —?“ je vprašal doktor Livesey.

„Gospod doktor, nisem strahopetnež, niti za toliko ne!“ — tresnil je s prstmi — „Pa priznam vam, — pred večali me je strah —. Dober človek ste, nisem ga še videl boljšega, in ne bodejte pozabiti, da sem tudi kaj dobrega storil! — Sedaj pa stopim na stran in vaju pustim z Jimom sam!“

Odšel je, sedel na bližnji štor in si zvižgal. Od časa do časa pa je pogledal k nama in ošinil z bistrim pogledom upornike, ki so nemirno hodili krog ognja in nosili iz koč kruh in svinjetino za zajutrek.

„Tu ste torej!“ je otožno dejal gospod zdravnik. „Kakor ste si postlali, tako bodele ležali! Težko mi de, da bi vam govoril očitke, toda tole vam povem! Ko je bil kapitan Smollett zdrav, takrat si niste upali oditi, ko pa je ležal ranjen, ste ga pa zapustili! Ne morem si kaj, ampak to je bilo nepošteno!“

Priznam vam, da sem se razjokal. „Gospod doktor“, sem odgovoril, „ne kregajte me; Kregal sem samega sebe zaradi in mrtev bi bil, da me ni rešil Silver. Verjemite mi, ne bal bi

se umreti, ampak — trpinčenja se bojim! Če bi me mučili —.“

„Jim“, mi je segel v besedo zdravnik in njegov glas je bil izpremenjen. „Jim, tega ne prenesem! Skočite čez plot in pobegnite hova!“

„Gospod doktor, dal sem svojo besedo!“

„Vem, vem! Ne da se več pomagati. — Ampak tukaj ne morete ostati! Na svoje rame vzamem vso odgovornost! Skočite in ubežala hova kot srne!“

„Ne! Vi bi tega ne storili in tudi graščak ne in ne kapitan! Silver mi je zaupal, dal sem svojo besedo in nazaj pojdem. — Pa niste mi dali končati. Ako bi me mučili, bi mi utegnili uiti kaka beseda o „Hispaniolu.“ Rešil sem jo. Gori v severnem zalivu leži.“

„Hispaniola“ —?!“ je vzkliknil zdravnik.

V kratkih besedah sem mu popisal svoje dogodivščine in molče me je poslušal.

„Čudna usoda!“ je dejal, ko sem končal. „Na vsak korak nam vi rešite življenje —! In mi naj dovolimo, da vas umore —? Slabo povračilo bi to bilo! Vi ste razkrili zaroto, vi ste našli Gunna — najmanjše, kar ste kdaj storili in kar še kdaj bode, in če se 90 let živite! — In ker že o Gunnu govorim — „Silver!“ mu je zaklical in ko je ta šepil bliže, mu je rekel: „Nikar se preveč ne mučite z zakladom!“

„Kavo to?“ je vprašal Silver. „Le s tem morem rešiti svoje življenje in Jimovo, da grem iskati zaklad!“

„Dohro! Stori bom še en korak. — Ko pride do zaklada, ne pozabite na klicanje!“

„Gospod doktor“, mu je rekel Silver, „to je preveč — in premalo! Zakaj ste mi izročili zemljevid, kaj jaz vem? Stori sem, kar ste mi rekli, z zaprtimi očmi in nič nisem vprašal. Ali vam ni mo goče, da bi jasneje govorili?“

„Ne!“ je odgovoril zdravnik zamišljeno. „Zadeva je tajna in ne smem je izdati. Pa ker sem vam že toliko povedal, vam rečem še eno. Silver, ako prideva oba srečna in zdrava domov, bodev vse storil, da vas rešim obsodbe.“

Silverju se je zasvetil obraz.

„Niste mi mogli boljše novice povedati in če bi tudi bili moja mati!“

„To bi bilo eno“, je nadaljeval zdravnik. „Drugič vam svetujem: Imejte Jima vedno tesno ob sebi in če potrebujete pomoči, pa kličite! Poiskal je vam bom in prepričali se bode, da ne govorim na slepo. Z Bogom, Jim!“

Stisnil mi je roko skozi plot, pokimal Silverju in z naglimi koraki izginil v gozd.

XYX.

„Jim!“ je začel Silver, ko sva bila sama. „Jaz sem vam rešil življenje, vi pa meni! In ne bodev vam tega pozabil! Videl sem, kako vam je zdravnik namigaval, da bi skočili čez plot, videl sem pa tudi, da ste rekli ne! tako dobro sem videl kot da bi bil slišal. — In to je prvi žarek upanja za-